

героя», «Створи танець» та ін. Ці вправи нами включалися у вступну та заключну частини хореографічного заняття дітей молодшого шкільного віку. Так, наприклад, вправа на стимулювання творчого інтересу «Фарби» передбачала виконання рухами, жестами, мімікою свого відношення до певного кольору, який показував на картці педагог.

Під час проведення комплексів вправ для рівня розвитку уяви та фантазії дітей молодшого шкільного віку ми звернули увагу, що всі діти різні, тому примушувати до виконання не доцільно. Якщо дитина не готова виконувати вправи, то не потрібно її змушувати. Спостереження показали, що не всі діти одразу виконують вправи так, як хотілося, бо для повного розкріпачення та прояву уяви та фантазії потрібен час та регулярні заняття.

У процесі нашого експериментального дослідження, а саме проведення комплексу вправ для покращення рівня розвитку уяви та фантазії дітей молодшого шкільного віку, ми побачили, що діти із захопленням та цікавістю виконували вправи. Після невеличкого проміжку часу діти ставали виразніше рухатися, більш впевнено себе поводити, починали розуміти образну мову хореографічного мистецтва, із задоволенням включалися в уявні ситуації, робили цікаві знахідки образного перевтілення, творчо мислили хореографічними образами.

Отже, можна зробити висновок, якщо використовувати вправи на наслідування, ситуації з можливості вибору, стимулювання творчого інтересу, емоційного переживання, то рівень розвитку уяви та фантазії дітей молодшого шкільного віку на хореографічних заняттях значно підвищиться.

ЛІТЕРАТУРА

1. Медвідь Т.А. Хореографічне мистецтво як фактор творчої діяльності дитини. *Вісник Львівського університету* : збірник наукових праць. Серія «Мистецтвознавство». Вип.14. Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. Івана Франка, 2014.С.148-154.

2. Тараненко Ю. П. Розвиток художньо-творчих здібностей молодших школярів у процесі хореографічної діяльності : [навчально-методичний посібник]. Мелітополь : ПП Скребейко П.В., 2017. 84 с.

Валерія ВЕРЕМЕНКО,

студентка 3 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник **Олена МАРТИНЕНКО,**

к. п. н., доцент (БДПУ)

ТАНЦЮВАЛЬНА ІМПРОВІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА КОНТАКТНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ

Розвиток хореографічного мистецтва, популяризація та зацікавленість дітей та молоді новими танцювальними напрямками дає можливість насичувати хореографічну роботу новим змістом, робити заняття більш цікавими та плідними. Особливого попиту в останні часи набуває використання в практиці роботи хореографічних колективів

контактної хореографії, яка базується на імпровізації, розкритті творчого потенціалу дитини через пізнання можливостей свого тіла, засвоєння простору та тілесного контакту з іншими.

Як відомо, імпровізація – первинний та самий давніший вид творчості. Вона є невід’ємною часткою повсякденного життя людини. Імпровізація (від франц. *improvisation*, італ. *improvvisazione* та лат. *improvisus* – непередбачений, миттєвий, несподіваний) – це створення художнього твору під час його виконання.

Проблема імпровізації, у тому числі й в хореографії, розглядалася Г. Богдановим, Ю. Глущенко, І. Дубник, А. Климовим, Д. Лівшицем, С. Мальцевим, С. Раппопортом, Л. Шаміною та іншими.

У психологічній літературі існує декілька тлумачень поняття імпровізація. Так, С. Новак визначає імпровізацію, як вибір серед можливостей, що існують в даний момент, на протигагу виконання матеріалу, обраного раніше [3]; А. Старк, як спонтанність реагування на внутрішні імпульси особистості та на сигнали зовнішнього середовища [5]; Р. Запора, як вміння слухати власне тіло, простір та партнерів [1]; Ф.Перлз, як один зі змістовних аспектів автентичності [3]; Н. Руссу, як компонент творчої діяльності, який супроводжує процес створення художнього твору від виникнення задуму до виконання його для глядача, який діалектично пов’язаний з традицією, досвідом і виступає як засіб навчання, як тип публічної творчості і як самостійний жанр [4].

Мета – визначення важливості застосування в хореографічному навчанні танцювальної імпровізації як основи контактної хореографії.

Досліджуючи природу танцювальної імпровізації, А. Гіршон виділяє деякі її види: традиційна імпровізація в середині певної стилістики, коли творчість танцюриста полягає лише у виборі, поєднанні наперед заданих танцювальних елементів, форм і фігур; модерністська імпровізація (романтична школа модерн-імпровізації, що бере початок від творчості Айседори Дункан) передбачає вираження в русі почуттів, настрою, які переживає людина у даний момент і передачу її внутрішнього стану; постмодерністська імпровізація (мистецтво танцперфомансу), яка дозволяє виділити декілька ліній: імпровізаційний танцтеатр, що має корені в театрі абсурду, використовує сильні візуальні і емоційні образи, просту, але при цьому витончену мову рухів, абстрактну або парадоксальну музику, нелінійну композицію; контактна імпровізація, яка спирається на фізіологію і фізичні закони, експериментує з вагою у момент руху; імпровізація Форсайта, яка полягає у багатоманітності варіантів розвитку будь-якого танцювального елемента [5].

Танцювальна імпровізація – це популярне явище танцювальної культури, яке дозволяє творчо реалізуватися людям з різними фізичними і психологічними можливостями, розкриває індивідуальність кожної окремої особистості. Імпровізація – це танок вільної людини, який несе в собі радість та внутрішнє розкріпачення, це танок радості та спонтанної гри простору, це танок без меж, в якому не має значення не ріст, не вага, не комплекція, не вік, не фізичні навички. Такі характеристики дають підставу для активного застосування танцювальної імпровізації в практиці дитячих хореографічних колективів особливо з дітьми початкового рівня

(дошкільний та молодший шкільний вік). По-перше, тому, що саме гра, свобода простору, бажання задовольняти свої рухові потреби в контакті з іншими, які виражаються падіннями, кружлянням, стрибанням, катанням дітей по підлозі характерні та природні для дітей 5-10 років. По-друге – діти завжди проявляють бажання фантазувати, створювати нове і отримують від цього задоволення. По-третє, хореографічні здібності має не кожна дитина і багатократне повторення одних і тих самих танцювальних рухів не завжди приносить задоволення. Крім того тривалість хореографічних занять (30-45 хвилин) з дітьми молодшого віку у системі позашкільної освіти дозволяє поряд з тренувальними хореографічними та музично-руховими вправами широко застосовувати завдання на розвиток творчої імпровізації, активного мислення танцювальними образами.

О.Мартиненко використовує в практиці хореографічної роботи з дітьми молодших груп синтез танцювальних рухів та імпровізаційних вправ і доводить, що це сприяє: розкриттю творчого та фізичного потенціалу, визволенню від скутості та невпевненості у собі; розвитку творчих здібностей, вмінь застосовувати знайомі технічні елементи у новому танцювальному контексті, вигадувати нові танцювальні пози і рухи, підпорядковуючись можливостям власного тіла; розвивати комунікативних здібностей, завдяки усвідомленню можливостей власного тіла та тіла партнера; розвивати відчуття ваги, інерції та балансу, вміння розслаблятися та визволятися від зайвої м'язової напруги, вміння довіряти партнеру, запобігати рухових штампів та механічно вивчених рухів; розвиток емоційної сфери, можливості вільно виражати свої емоції та почуття, отримувати задоволення від сумісної творчості тощо. На основі багаторічного досвіду роботи О. Мартиненко доводить, що поступове введення вправ індивідуальної, парної та колективної імпровізації в хореографічну роботу сприяє розвитку танцювальної свободи та творчості [2].

Отже застосування імпровізації в практиці роботи дитячих хореографічних колективів буде фундаментом для успішного засвоєння контактної хореографії, творчого прояву педагога та пошуку цікавих форм проведення танцювальних занять.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бирюкова И. В. Танцевально-двигательная терапия: тело как зеркало души // Информационный бюллетень / И. В. Бирюкова. 2008 – № 4. – С. 3-9.
2. Мартиненко О.В. Контактна імпровізація з предметами як засіб розвитку творчої активності молодших школярів // Проблеми розвитку сучасного хореографічного мистецтва та шляхи їх вирішення : матеріали III Всеукр. наук-практ. конф. (Луганськ, 5-6 грудня 2013 р.). – Луганськ : Вид-во ЛДАКМ, 2013. – С. 40-45.
3. Перлз Ф. С. Гештальт-подход и свидетель терапии / Ф. С. Перлз; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко – М.: Либрис, 1996. – 235 с.
4. Руссу Н. В. Субъект-объективные основания импровизации как вида творческой деятельности в хореографии: автореф. дис. На получение

научної степені к. филос. Н. : спец. 09.00.01 / Н. В. Руссу. – Кемерово, 2006. – 22 с.

5. Старк А. Танцевально-двигательная терапия / А. Старк, К. Хендрикс – Ярославль, 1994. – 54 с.

6. Шкурко Т.А. Танец как средство диагностики и коррекции отношений в группе // Психологический вестник / Т. А. Шкурко – Ростов-на-Дону: РДПУ, 1996, № 1. – С. 327-348.

Ірина КИСЕЛЬОВА,

студентка 3 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Науковий керівник: **Анетта ОМЕЛЬЧЕНКО**

к.пед.н., доцент (БДПУ)

ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК УЧНІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Головною метою виховання є всебічний і гармонійний розвиток людини. Людина змінюється протягом усього життя, але особливо інтенсивно відбуваються ці зміни в дитинстві, підлітковому віці та юності, коли фізично людина росте швидко, змінюючись і духовно. Саме в дитинстві, як у ніякому іншому віці, людина здатна глибоко відчувати і переживати, захоплюватись і дивуватись, яскраво і безпосередньо виражати свої емоції, безмежно фантазувати. Ось чому в цей період на неї через мистецтво можна якомога сильніше і природніше вплинути, використовуючи в процесі навчання і виховання саме її вікові особливості.

Переважає більшість науковців – психологів, педагогів, музикознавців – збігаються у погляді на особливу роль художньої творчості, в тому числі і музичного мистецтва, у справі вихованні творчої особистості. Наприклад, видатний педагог-музикант Н. Ветлугіна була впевнена, що сучасне виховання повинне формувати людину нового типу, здатну до активної творчої діяльності, і наголошувала: «Мистецтво, зокрема музика, приховує у собі великі можливості для творчого розвитку підростаючого покоління» [2, с. 90].

Слід зазначити, що поняття «творчість» тісно пов'язане з поняттями «творча діяльність» та «креативність». Творчою вважається така діяльність людини, в результаті якої створюється щось нове – чи предмет зовнішнього світу чи побудова мислення, що веде до нових знань про світ, або почуття, здатне відображувати нове ставлення до дійсності.

Повертаючись до проблеми формування творчих здібностей учнів, треба зазначити, що найбільш доцільно використовувати для цього методи ігрової педагогіки. Зважаючи на те, що ігрова діяльність залишається, після навчання, одним з провідних видів діяльності, саме в дидактичних, сюжетно-рольових, предметних іграх найбільш повно розкривається творчий потенціал учнів.

Музика стимулює до творчої діяльності, зокрема формує пізнавальні та емоційно-мотиваційні функції, розвиває творче мислення й комунікативність, а також позитивні якості характеру: систематичність,